

Halvårsrapport 2017

PenSam Holding A/S | CVR-nr. 12 62 95 32 | Hjemsted Farum

Indholdsfortegnelse

PenSam Gruppen	2
PenSam koncernen udvalgte hoved- og nøgletal	4
Ledelsesberetning	6
Halvårsregnskabet	
Ledelsespåtegning	9
Resultatopgørelse	10
Balance	12
Egenkapitalopgørelse	14
Noter	15

PenSam Gruppen

PenSams kerneforretning er at levere arbejds-markedspensioner til ansatte på FOA- og Lederforumoverenskomster- og aftaler, hvilket omfatter lønmodtagere i både kommuner, regioner og private virksomheder.

PenSam tilbyder derudover bank- og forsikringsprodukter til pensionskunderne og deres familier.

For at sikre sammenhæng i værditilbuddet til kunderne i forhold til pension, bank og forsikring fastsætter PenSam Holding rammer og mål for datterselskaberne.

Der er særlig fokus på pensionsforretningen som den primære kunderelation, og at der leveres tilfredsstillende afkast, effektiv pensionsadministration og et relevant produkt og servicetilbud.

For bank- og forsikringsforretningerne er der fokus på rentabilitet og relevans i forhold til pensionskunderne.

Pensionsforretningen

Pension er det væsentligste forretningsområde i PenSam gruppen, og varetages af henholdsvis PenSam Liv og Pensionskassen PenSam.

Der foretages alene nytegning i PenSam Liv, hvor kunderne får en fleksibel pensionsordning baseret på et ikke garanteret gennemsnitsrenteprodukt.

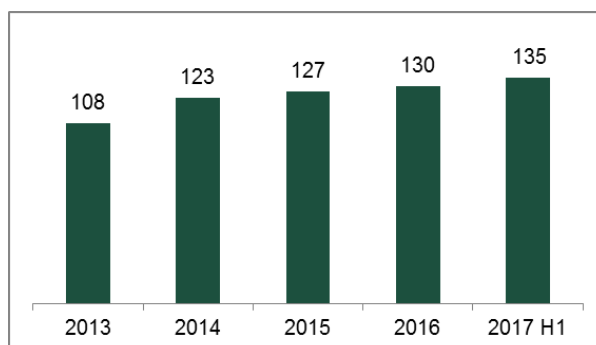
PenSam Liv og Pensionskassen PenSam har samlet set 408.000 pensionskunder ved udgangen af halvåret 2017. Hovedparten af medlemmerne i pensionskassen har også en pensionsordning i PenSam Liv, hvilket skyldes, at indbetaling af pensionsbidrag til pensionskassen ophørte i 1990 og alle fremtidige indbetalinger er sket til en pensionsordning i PenSam Liv.

Præmieindtægterne udgør 2.747 mio. kr. ved halvåret 2017, hvilket er på samme niveau som sidste år.

Udbetalte pensionsydelse udgør 1.486 mio. kr., hvilket ligeledes er på samme niveau som samme periode sidste år.

Den samlede formue, udtrykt ved investeringsaktiverne, udgør 135.122 mio. kr.

Investeringsaktiver, mia. kr.

I første halvår er der opnået et afkast for den samlede pensionsforretning på 2,0% før skat. Afkastet udtrykker det gennemsnitlige afkast på tværs af pensionskoncepterne. Pensionskoncepterne har forskellige risikoprofiler, der afspejler blandt andet garantiniveau og alderssammensætning, og der er stor forskel på afkastene. Fleksion, som er det pensionskoncept, hvor der sker nytegning, fik et afkast på 3,6% før skat.

Omkostningsniveauet har stor betydning for kundernes pensionsopsparing. Et stærkt fokus på en effektiv pensionsadministration skal være med til at sikre, at en stadig større del af kundernes pensionsbidrag går til deres pensionsydelse.

Et væsentligt element er etablering af en brancheløsning hos KMD, der sikrer en effektiv IT-understøttelse, og tilsvarende at IT-driften håndteres robust og sikkert. Som planlagt er IT-driften samlet hos KMD, ved udgangen af første halvår 2017.

De samlede administrationsomkostninger udgør 132 mio. kr. i første halvår 2017.

Udvalgte regnskabsoplysninger (konsolideret)

Mio. kr.	Pensionskassen		Pensionsforretning i alt
	PenSam	PenSam Liv	
Præmieindtægter	-	2.747	2.747
Udbetalinger	-450	-1.036	-1.486
Administrationsomkostninger	-12	-120	-132
Investeringsaktiver	26.438	108.684	135.122
Afkast i %	0,9%	2,3%	-
Afkastprocent (officielt nøgletal)	0,6%	2,2%	-
Egenkapitalforrentning	1,3%	1,9%	-

Forsikringsforretningen

PenSam Forsikring tilbyder forsikringsprodukter til konkurrencedygtige priser, der forbedrer hverdagsøkonomien for PenSam's kunder.

Produkterne omfatter gruppeforsikringer til arbejdsmarkedsordninger, som fx dækning ved visse kritiske sygdomme, og individuelle produkter i traditionelle forsikringer som indbo-, auto- og husforsikringer m.v.

Præmieindtægter og erstatningsudgifter udgør henholdsvis 138 mio. kr. og 113 mio. kr. i første halvår 2017.

Combined ratio udgør 100,9 for perioden mod 99,3 i samme periode sidste år.

Udvalgte regnskabsoplysninger

Mio. kr	1H 2017	1H 2016	2016
Præmier	138	131	268
Erstatningsudgifter	113	105	217
Combined Ratio	100,9	99,3	98,5
Egenkapitalforrentning	-0,6%	1,5%	3,8%

Bankforretningen

PenSam Bank er en telefon- og internetbank for PenSam's kunder og tilbyder prisbillige produkter, der kan forbedre kundernes hverdagsøkonomi.

Produkterne omfatter opsparingsprodukter til arbejdsmarkedspensionsordninger, som fx aldersopsparing og ratepension samt øvrige traditionelle bankprodukter, herunder forbrugs-, bil- og boliglån.

Udvalgte regnskabsoplysninger

Mio. kr	1H 2017	1H 2016	2016
Udlån	1.031	1.007	1.038
Forretningsomfang	2.478	2.423	2.441
Nedskrivningsprocent	0,2%	0,2%	0,3%
Egenkapitalforrentning	0,9%	2,6%	3,3%

PenSam koncernen udvalgte hoved- og nøgletal

I mio.kr.

Resultatopgørelse	30.06.2017	30.06.2016	2016
Skadesforsikring			
Bruttopræmieindtægter	138	131	268
Bruttoerstatningsudgifter	-113	-105	-217
Forsikringsmæssige driftsomkostninger, i alt	-21	-24	-47
Resultat af afgiven forretning	-4	-1	-1
<i>Forsikringsteknisk resultat af skade</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>3</i>
<i>Afløbsresultat</i>	<i>-1</i>	<i>-2</i>	<i>2</i>
Livsforsikring			
Præmier	2.748	2.768	5.515
Forsikringsydelse	-1.036	-1.146	-2.340
Investeringsafkast før pensionsafkastskat	2.158	3.565	6.870
Pensionsafkastskat	-319	-532	-1.025
Forsikringsmæssige driftsomkostninger, i alt	-123	-118	-258
Resultat af genforsikring	-1	-	-1
Ændring i livsforsikringshensættelser	-3.088	-4.191	-6.562
Ændring i fortjenstmargen	-104	-76	-1.721
Ændring i overskudskapital	-167	-200	-337
Bonus	-	0	-
<i>Forsikringsteknisk resultat af liv</i>	<i>68</i>	<i>70</i>	<i>141</i>
Investeringsafkast, i alt	2.271	3.726	7.459
Overført til forsikringsvirksomhed	-2.158	-3.565	-6.871
Andre indtægter	0	263	0
Andre omkostninger	-110	-283	-57
<i>Resultat før skat</i>	<i>71</i>	<i>211</i>	<i>675</i>
Skat	4	-40	-18
Periodens resultat	75	171	657
Minoritetsinteressers andel i driftsresultat	-133	-120	-656
Møderselskabets andel af periodens resultat	-58	51	1
Balance			
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	94.814	87.751	92.225
Egenkapital, i alt	9.256	8.736	9.250
heraf minoritetsinteressers andel	7.035	6.403	6.971
Aktiver, i alt	121.818	118.019	116.365

PenSam koncernen udvalgte hoved- og nøgletal (fortsat)

Nøgletal i procent	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Koncernen			
Afkastprocent	2,2	3,4	7,7
Solvensdækning	178,7	205,5	172,1
Egenkapitalforrentning efter skat*	-2,6	2,2	0,1
Livsforsikring			
Omkostninger pr. forsikret i kr.	236	247	499
Solvensdækning	605,8	618,0	552,4
Skadesforsikring			
Bruttoerstatningsprocent	82,3	80,1	80,6
Bruttoomkostningsprocent	15,6	18,0	17,4
Combined ratio	100,9	99,3	98,5
Operating ratio	100,9	99,3	98,5
Relativt afløbsresultat	-1,1	-1,3	2,7
Bank			
Renterisiko	5,7	6,3	4,8
Udlån plus nedskrivning i forhold til indlån	72,8	72,7	75,6
Periodens nedskrivningsprocent	0,2	0,2	0,3
Periodens udlånsvækst	-0,7	3,0	6,2

Alle nøgletal er beregnet i henhold til Bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikrings- selskaber og tværgående pensionskasser.

* Egenkapitalen er opgjort ekskl. minoritetsinteressers andel af egenkapitalen, idet de hovedsagligt er af investeringsmæssig karakter.

Ledelsesberetning

Periodens resultat koncernen

Periodens resultat før skat og minoritetsinteresser udgør 70 mio. kr. for koncernen mod 210 mio. kr. for samme periode sidste år.

Efter skat og minoritetsinteresser udgør periodens resultat -58 mio. kr. mod 51 mio. kr. for samme periode sidste år.

Resultat af de enkelte datterselskaber fremgår af afsnittet "Udvikling i koncernens aktiviteter".

Egenkapitalforrentning efter skat udgør -2,6% mod en egenkapitalforrentning efter skat ultimo 2016 på 0,1%.

Resultatet er i overensstemmelse med forventningerne og anses som acceptabelt.

PenSam Holding, moderselskabet

Resultatet i moderselskabet er sammensat af resultaterne i datterselskaberne, administrationsindtægter, administrationsomkostninger samt afkast af PenSam Holdings obligationsbeholdning.

Moderselskabets andel af periodens resultat efter skat er på -58 mio. kr. mod 51 mio. kr. for samme periode sidste år.

Udvikling i koncernens aktiviteter

PenSam Liv

Periodens resultat før skat blev 36 mio. kr. mod 64 mio. kr. for samme periode sidste år.

Resultatet er sammensat af investeringsafkast på egenkapitalens aktiver i PenSam Liv på 20 mio. kr. samt nettorisikoforretning på 16 mio. kr.

Egenkapitalen udgør 1.460 mio. kr. pr. 30. juni 2017. Periodens egenkapitalforrentning udgør 1,9% efter skat.

Bruttopræmierne i første halvår 2017 udgør 2.748 mio. kr., som er 21 mio. kr. lavere end samme periode sidste år, hvilket primært skyldes færre modtagne engangspræmier.

I første halvår 2017 har kunderne modtaget ydelser for 1.036 mio. kr. mod 1.146 mio. kr. i samme periode sidste år.

Administrationsomkostningerne udgør 120 mio. kr. pr. 30. juni 2017. Dette svarer til en gennemsnitlig omkostning pr. forsikret på 236 kr. for første halvår 2017. Dette er 11 kr. lavere i forhold til samme periode sidste år.

Periodens investeringsafkast udgør 2.122 mio. kr. mod 3.565 mio. kr. i samme periode sidste år. Afkastet svarer til 2,3%.

Afkastet er i overensstemmelse med de positive forventninger, der var til markederne for risikofyldte aktiver fra årets start. Det er særligt børsnoterede aktier, der har bidraget positivt til afkastet, mens afkastet på alternative investeringer, herunder illikvid kredit, har bidraget negativt.

Valutakursreguleringer har haft en negativ effekt på afkastet, hvilket i væsentligt omfang skyldes en svækkelse af den amerikanske dollar. Hovedparten af valutarisikoen har dog været afdækket.

Det stigende renteniveau i første halvår 2017 har endvidere påvirket afkastet i form af negative kursreguleringer.

Selskabets samlede investeringsaktiver udgør i alt 108.684 mio. kr. pr. 30. juni 2017.

Livsforsikringshensættelser er i 2017 steget med 2.587 mio. kr. til 94.690 mio. kr.

Selskabets solvenskapitalkrav udgør 1.492 mio. kr. pr. 30. juni 2017 mod 1.579 mio. kr. ultimo 2016.

Mio. kr	1H 2017	1H 2016	2016
Periodens resultat før skat	36	64	53
Investeringsaktiver	108.684	105.765	102.796
Egenkapital	1.460	1.447	1.434
Forsikringsmæssige hensættelser, i alt	94.690	87.626	92.103
Afkast i %	2,3%	4,0%	8,0%
Egenkapitalforrentning	1,9%	3,5%	2,6%

PenSam Forsikring

Periodens resultat før skat blev et underskud på 1,1 mio. kr. mod et overskud på 2,5 mio. kr. for samme periode sidste år.

Periodens resultat før skat er sammensat af et forsikringsteknisk resultat på -1,3 mio. kr. samt et positivt resultat af investeringsvirksomhed på 0,2 mio. kr. Udviklingen i forhold til 2016 skyldes både stigende erstatningsudgifter og et lavere afkast af investeringer.

Bruttopræmierne udgør 140 mio. kr. og kunderne har modtaget i alt 113 mio. kr. i udbetalte erstatninger.

Selskabets combined ratio udgør pr. 30. juni 2017 100,9%.

Periodens investeringsafkast udgør 2,3 mio. kr. før omkostninger, hvilket svarer til et afkast på 1,0%.

Egenkapitalen udgør 134 mio. kr. pr. 30. juni 2017.

Mio. kr.	1H 2017	1H 2016	2016
Periodens resultat før skat	-1	3	5
Investeringsaktiver	242	234	227
Egenkapital	134	132	135
Forsikringsmæssige hensættelser, i alt	125	125	122
Egenkapitalforrentning	-0,6%	1,5%	3,8%

PenSam Bank

Periodens resultat før skat blev 3 mio. kr. mod 7 mio. kr. for samme periode sidste år.

Periodens resultat er primært påvirket af negative kursreguleringer og øgede omkostninger til administration.

Periodens resultat før skat svarer til en egenkapitalforrentning før skat på 1,2%.

Egenkapitalen udgør 253 mio. kr. pr. 30. juni 2017.

Netto rente- og gebyrindtægter udgør 34 mio. kr., hvilket er 1 mio. kr. højere end samme periode sidste år.

De samlede renteindtægter udgør 33 mio. kr., og er steget med 1 mio. kr. i forhold til samme periode sidste år.

Gebyrindtægterne er på 3 mio. kr. for perioden.

Udlånet udgør 1.031 mio. kr., hvilket er en reduktion på 7 mio. kr. i forhold til ultimo 2016. Udlånsvæksten for første halvår 2017 udgør -0,7%.

Indlånet udgør 1.447 mio. kr., hvilket er en stigning på 45 mio. kr. i forhold til ultimo 2016.

Bankens individuelle solvensbehov opgøres efter "8+metoden" og udgør 9,1% mod den faktiske solvensprocent på 9,3% ultimo 2016. Banken anses således for velkonsolideret.

Mio. kr.	1H 2017	1H 2016	2016
Periodens resultat før skat	3.033	7.001	10.770
Udlån	1.031	1.007	1.038
Indlån	1.447	1.416	1.403
Egenkapital	253	249	251
Egenkapitalforrentning	0,9%	2,6%	3,3%

PenSam A/S

Periodens resultat blev -109 mio. kr. mod -1,3 mio. kr. for samme periode sidste år.

Resultatet er forventeligt som følge af beslutningen omkring outsourcing af IT drift og udvikling til KMD.

Der vil være midlertidigt forhøjede omkostninger i form af blandt andet kortere afskrivningsperiode af afskrivninger på immaterielle aktiver.

Mio. kr.	1H 2017	1H 2016	2016
Periodens resultat før skat	-109	-1	-55
Immaterielle aktiver	197	333	274
Egenkapital	318	446	403
Egenkapitalforrentning	-23,6%	0,2%	-10,0%

Øvrige forhold

Usikkerhed ved indregning og måling

Ved udarbejdelse af års- og halvårsrapporter foretages der i forbindelse med indregning og måling af visse regnskabsposter en vurdering, som omfatter skøn, som er behæftet med en vis usikkerhed.

Ledelsens skøn og vurderinger vedrørende fremtidige begivenheder har indvirkning på indregning og måling af visse aktiver og forpligtelser og dermed resultatet i året og i de kommende år.

De områder, der især er forbundet med skøn er, måling af dagsværdi af unoterede finansielle instrumenter samt forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter. Områderne er de samme som ved udarbejdelse af årsrapporten for 2016.

Der er redegjort for dette i noten om anvendt regnskabspraksis i årsrapporten for 2016, hvortil der henvises.

Risikoplysninger

Der henvises til beskrivelse i årsrapporten for 2016, note 30 side 73.

Begivenheder efter balancedagen

Direktør Benny Buchardt Andersen er medio august 2017 udtrådt af direktionen. Direktionen udgøres herefter af Torsten Fels.

Der er i tiden fra den 30. juni 2017 til halvårsrapportens underskrivelse ikke indtruffet forhold, som efter ledelsens opfattelse har væsentlig påvirkning på koncernens økonomiske stilling.

Forventninger til hele 2017

Samlet set forventer PenSam Holding et negativt resultat for 2017. Resultatet er forventeligt og kan henføres til resultatet i PenSam A/S.

Ledespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har i dag behandlet og godkendt halvårsrapporten for 2017 for PenSam Holding A/S

Der er ikke foretaget revision eller review af halvårsrapporten.

Halvårsrapporten aflægges i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed.

Det er vores opfattelse, at halvårsrapporten giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2017 samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter for første halvår 2017.

Endvidere er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og selskabets aktiviteter og økonomiske forhold samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og selskabet kan påvirkes af.

Farum, den 28. august 2017

Direktion

Torsten Fels

Bestyrelse

Dennis Kristensen, formand

Palle Nielsen, næstformand

Per Hviid

Mona Striib

Rasmus Lau Henningsen

Jan Reinmark

Birthe Ullbæk

Resultatopgørelse

1. januar – 30. juni

I t. kr.

Note	Koncernen		Moderselskabet	
	30.06.2017	30.06.2016	30.06.2017	30.06.2016
Skadesforsikring				
Bruttopræmier	139.577	132.079	-	-
Afgivne forsikringspræmier	-10.288	-8.656	-	-
Ændring i fortjenstmargen og risikomargen	-10.026	-2.750	-	-
Ændring i præmiehensættelser	8.154	1.827	-	-
Ændring i genforsikringsandel af præmiehensættelser	623	698	-	-
<i>Præmieindtægter for egen regning, i alt</i>	128.040	123.198	-	-
Udbetalte erstatninger	-112.856	-102.360	-	-
Modtaget genforsikringsdækning	4.993	6.014	-	-
Ændring i erstatningshensættelser	-492	-2.632	-	-
Ændring i risikomargen	-44	-98	-	-
Ændring i genforsikringsandel af erstatningshensættelser	-938	-1.077	-	-
<i>Erstatningsudgifter for egen regning, i alt</i>	-109.337	-100.153	-	-
Erhvervelsesomkostninger	-5.369	-5.592	-	-
Administrationsomkostninger	-16.066	-18.033	-	-
Provisioner og genvinstandele fra genforsikringssselskaber	1.398	1.410	-	-
<i>Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning, i alt</i>	-20.037	-22.215	-	-
Teknisk resultat af skadesforsikring	-1.334	830	-	-
Bruttopræmier	2.747.593	2.768.319	-	-
Afgivne forsikringspræmier	-669	-706	-	-
<i>Præmier for egen regning, i alt</i>	2.746.924	2.767.613	-	-
Overført investeringsafkast for egen regning	2.158.008	3.565.229	-	-
Pensionsafkastskat	-319.292	-532.123	-	-
Udbetalte ydelser	-1.035.602	-1.146.497	-	-
<i>Forsikringsydelse for egen regning, i alt</i>	-1.035.602	-1.146.497	-	-
Ændring i livsforsikringshensættelser	-3.087.561	-4.190.746	-	-
<i>Ændring i livsforsikringshensættelser for egen regning, i alt</i>	-3.087.561	-4.190.746	-	-
Ændring i fortjenstmargen	-104.441	-75.699	-	-
Ændring i overskudskapital	-166.724	-200.465	-	-
Erhvervelsesomkostninger	-109	-120	-	-
Administrationsindtægter	-	-	5.436	6.166
Administrationsomkostninger	-122.675	-117.536	-8.470	-9.409
<i>Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning, i alt</i>	-122.784	-117.656	-3.034	-3.243
Teknisk resultat af livsforsikring	68.528	69.656	-3.034	-3.243

Resultatopgørelse (fortsat)

1. januar – 30. juni

I t. kr.

Note	Koncernen		Moderselskabet	
	30.06.2017	30.06.2016	30.06.2017	30.06.2016
IKKE-FORSIKRINGSTEKNISK VIRKSOMHED				
<i>Teknisk resultat af skadesforsikring</i>	-1.334	830	-	-
<i>Teknisk resultat af livsforsikring</i>	68.528	69.656	-3.034	-3.243
Indtægter fra tilknyttede virksomheder	0	-	-55.835	53.193
Indtægter fra associerede virksomheder	30.390	4.802	-	-
Indtægter af investeringsejendomme	80.836	85.256	-	-
Renteindtægter og udbytter mv.	1.411.924	1.499.448	-9	6
Kursreguleringer	924.669	2.310.922	26	22
Renteudgifter	-28.159	-11.196	-25	-27
Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-148.920	-163.544	-	-
<i>Investeringsafkast, i alt</i>	2.270.740	3.725.688	-55.843	53.194
Forrentning og kursregulering af skadesforsikringshensættelser	-245	-395	-	-
Investeringsafkast overført til livsforsikringsvirksomhed	-2.158.008	-3.565.229	-	-
Andre indtægter	0	262.882	-	-
Andre omkostninger	-109.714	-283.051	-	-
Resultat før skat	69.967	210.381	-58.877	49.951
Skat	4.432	-39.555	669	713
Minoritetsinteressers andel af driftsresultat	-132.607	-120.162	-	-
Periodens resultat	-58.208	50.664	-58.208	50.664
Totalindkomstopgørelse				
Periodens resultat	-58.208	50.664	-58.208	50.664
Periodens totalindkomst	-58.208	50.664	-58.208	50.664

Balance pr. 30. juni

Aktiver

I t. kr.

Note	Koncernen		Moderselskabet	
	30.06.2017	31.12.2016	30.06.2017	31.12.2016
Immaterielle aktiver, i alt	197.656	274.894	-	-
Materielle aktiver, i alt	9.206	11.488	-	-
<i>Investerings ejendomme, i alt</i>	5.153.100	5.207.300	-	-
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	-	-	2.164.866	2.223.808
Kapitalandele i associerede virksomheder	1.449.279	744.168	-	-
<i>Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder, i alt</i>	1.449.279	744.168	2.164.866	2.223.808
Kapitalandele	46.892.040	42.191.847	-	-
Investeringsforeningsandele	11.520	11.327	-	-
Obligationer	55.012.433	54.378.585	23.591	24.241
Pantesikrede udlån	764.318	1.020.400	-	-
Andre udlån	1.184.343	2.199.343	-	-
Indlån i kreditinstitutter	90.340	79.831	-	-
Afledte finansielle instrumenter	7.153.379	6.756.852	-	-
<i>Andre finansielle investeringsaktiver, i alt</i>	111.108.373	106.638.185	23.591	24.241
Investeringsaktiver, i alt	117.710.752	112.589.653	2.188.457	2.248.049
Genforsikringsandele af præmiehensættelser	4.866	4.252	-	-
Genforsikringsandele af erstatningshensættelser	4.937	5.887	-	-
<i>Genforsikringsandele af de forsikringsmæssige hensættelser, i alt</i>	9.803	10.139	-	-
Tilgodehavender hos forsikringstagere	2.830	2.287	383	383
<i>Tilgodehavender i forbindelse med direkte forsikringskontrakter, i alt</i>	2.830	2.287	383	383
Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	0	0	30.920	30.239
Andre tilgodehavender	1.329.881	90.142	0	1
Tilgodehavender, i alt	1.342.514	102.569	31.303	30.623
Aktuelle skatteaktiver	59.928	30.825	669	0
Udsudte skatteaktiver	0	0	3.801	3.801
Tilgodehavende pensionsafkastskat	56.785	325.660	0	0
Likvide beholdninger	1.399.748	2.178.738	844	816
Øvrige	45.085	44.196	0	0
Andre aktiver, i alt	1.561.546	2.579.419	5.315	4.617
Tilgodehavende renter samt optjent leje	468.649	398.236	0	0
Andre periodeafgrænsningsposter	527.755	408.933	0	0
Periodeafgrænsningsposter, i alt	996.404	807.169	0	0
Aktiver, i alt	121.818.078	116.365.192	2.225.075	2.283.289

Balance pr. 30. juni

Passiver

I t. kr.

Note	Koncernen		Moderselskabet	
	30.06.2017	31.12.2016	30.06.2017	31.12.2016
Aktiekapital	250.000	250.000	250.000	250.000
Overkurs ved emission	32.605	32.605	32.605	32.605
Andre henlæggelser	0	0	1.978.363	2.039.563
Overført resultat	1.938.774	1.996.982	-39.587	-42.581
Minoritetsinteresser	7.035.106	6.970.636	-	-
Egenkapital, i alt	9.256.485	9.250.223	2.221.381	2.279.587
Overskudskapital	3.421.849	3.296.352	-	-
<i>Præmiehensættelser</i>	22.894	12.852	-	-
<i>Fortjenstmargen på skadesforsikringskontrakter</i>	14.865	22.666	-	-
2 <i>Livsforsikringshensættelser</i>	90.503.226	88.020.719	-	-
<i>Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter</i>	4.186.378	4.081.937	-	-
<i>Erstatningshensættelser på skadesforsikringskontrakter</i>	82.162	81.509	-	-
<i>Risikomargen på skadesforsikringskontrakter</i>	4.903	5.164	-	-
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	94.814.428	92.224.847	-	-
Udskudte skatteforpligtelser	24.577	48.657	-	-
Andre hensættelser	941	1.060	-	-
Hensatte forpligtelser, i alt	25.518	49.717	-	-
Gæld i forbindelse med genforsikring	5.568	3.570	-	-
Gæld til kreditinstitutter	8.099.438	3.831.797	-	-
Indlån	1.447.304	1.402.714	-	-
Finansielle instrumenter	37.819	46.450	-	-
Anden gæld	4.709.300	6.257.517	3.689	3.692
Gæld, i alt	14.299.429	11.542.048	3.689	3.692
Periodeafgrænsningsposter	369	2.005	5	10
Passiver, i alt	121.818.078	116.365.192	2.225.075	2.283.289

1 Anvendt regnskabspraksis

2 Livsforsikringshensættelser

Egenkapitalopgørelse

I t. kr.

Egenkapital (koncernen)	Aktiekapital	Overkurs ved emission	Overført resultat	Minoritets- interesser*	Egenkapital i alt
<i>Saldo 1. januar 2017</i>	250.000	32.605	1.996.982	6.970.636	9.250.223
Periodens resultat	-	-	-58.208	-	-58.208
Anden totalindkomst	-	-	0	-	0
<i>Periodens totalindkomst</i>	-	-	-58.208	-	-58.208
Regulering minoritetsinteresser	-	-	-	64.470	64.470
Saldo 30. juni 2017	250.000	32.605	1.938.774	7.035.106	9.256.485
<i>Saldo 1. januar 2016</i>	250.000	32.605	1.995.490	6.531.180	8.809.275
Årets resultat	-	-	1.492	-	1.492
Anden totalindkomst	-	-	0	-	0
<i>Årets totalindkomst</i>	-	-	1.492	-	1.492
Regulering minoritetsinteresser	-	-	-	439.456	439.456
Saldo 31. december 2016	250.000	32.605	1.996.982	6.970.636	9.250.223

*Minoritetsinteresser vedrører primært Kapitalforeningen PenSam Invest.

Egenkapital (moderselskabet)	Aktiekapital	Overkurs ved emission	Andre henlæggelser	Overført resultat	Egenkapital i alt
<i>Saldo 1. januar 2017</i>	250.000	32.605	2.039.563	-42.581	2.279.587
Regulering som følge af ny regnskabsbekendtgørelse	-	-	-4.259	-	-4.259
Periodens resultat	-	-	-55.835	-2.373	-58.208
Anden totalindkomst	-	-	0	0	0
<i>Periodens totalindkomst</i>	-	-	-55.835	-2.373	-58.208
Saldo 30. juni 2017	250.000	32.605	1.979.469	-44.954	2.217.120
<i>Saldo 1. januar 2016</i>	250.000	32.605	2.032.706	-37.216	2.278.095
Årets resultat	-	-	6.857	-5.365	1.492
Anden totalindkomst	-	-	0	0	0
<i>Årets totalindkomst</i>	-	-	6.857	-5.365	1.492
Saldo 31. december 2016	250.000	32.605	2.039.563	-42.581	2.279.587

Noter

I t. kr.

NOTE 1

Anvendt regnskabspraksis

Halvårsrapporten for PenSam Holding er aflagt i overensstemmelse med reglerne i Lov om finansiel virksomhed og Finans-tilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser (Regnskabsbekendtgørelsen).

Anvendt regnskabspraksis er uændret i forhold til årsrapporten for 2016, hvortil der henvises.

	Koncernen		Moderselskabet	
NOTE 2	30.06.2017	31.12.2016	30.06.2017	31.12.2016
Livsforsikringshensættelser				
Forsikringsmæssige hensættelser primo	88.020.721	81.044.989	-	-
Fortjenstmargen primo	4.081.937	2.361.431	-	-
<i>Livsforsikringsmæssige hensættelser i alt primo</i>	<i>92.102.658</i>	<i>83.406.420</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Kollektivt bonuspotentiale primo	-9.309.568	-7740279	-	-
Netto akkumuleret værdiregulering primo	-5.558.423	-4.647.961	-	-
<i>Retrospektive hensættelser primo</i>	<i>77.234.667</i>	<i>71.018.180</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Bruttopræmier	2.747.593	5.513.593	-	-
Tilskrivning af afkast	1.115.308	3.297.353	-	-
Forsikringsydelse	-1.021.617	-2.187.507	-	-
Tilbageholdt PAL vedr. året	201.466	594886	-	-
Betalt PAL vedr. tidl. år	-594.886	-536933	-	-
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-125.277	-249.380	-	-
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-88.173	-310.825	-	-
Andet	-14.416	95.298	-	-
<i>Retrospektive hensættelser ultimo</i>	<i>79.454.665</i>	<i>77.234.665</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	10.016.882	9.309.568	-	-
Fortjenstmargen ultimo	-4.186.378	-4.081.937	-	-
Brutto akkumuleret værdiregulering ultimo	5.218.057	5.558.423	-	-
<i>Netto akkumuleret værdiregulering netto ultimo</i>	<i>5.218.057</i>	<i>5.558.423</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Saldo ultimo</i>	<i>90.503.226</i>	<i>88.020.719</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Fordelingen af hensættelser				
Rentegruppe Fleksion				
Garanterede ydelser	101.492	180.988	-	-
Individuelt bonuspotentiale	35.791.424	33.615.261	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, rente	3.316.561	2.904.478	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, risiko	558.368	526.553	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning	51.619	33.177	-	-
<i>Livsforsikringshensættelser Fleksion i alt</i>	<i>39.819.464</i>	<i>37.260.457</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Fortjenstmargen	3.073.433	2.928.425	-	-
<i>Forsikringsmæssige hensættelser Fleksion i alt</i>	<i>42.892.897</i>	<i>40.188.882</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

NOTE 2 (FORTSAT)	Koncernen		Moterselskabet	
	30.06.2017	31.12.2016	30.06.2017	31.12.2016
Livsforsikringshensættelser				
Rentegruppe Tradition - ugaranterede				
Garanterede ydelser	62.816	291.961	-	-
Individuelt bonuspotentiale	23.977.258	23.257.960	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, rente	4.815.815	4.528.569	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, risiko	374.148	318.109	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning	32.696	27.621	-	-
<i>Livsforsikringshensættelser Tradition - ugaranterede i alt</i>	<i>29.262.733</i>	<i>28.424.220</i>	-	-
Fortjenstmargen	836.607	864.594	-	-
<i>Forsikringsmæssige hensættelser Tradition - ugaranterede i alt</i>	<i>30.099.340</i>	<i>29.288.814</i>	-	-
Rentegruppe Tradition - garanterede				
Garanterede ydelser	15.915.090	16.478.484	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, rente	373.261	390.301	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, risiko	38.219	25.152	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning	1.544	3.177	-	-
Risikomargen	61.017	79.854	-	-
<i>Livsforsikringshensættelser Tradition - garanterede i alt</i>	<i>16.389.131</i>	<i>16.976.968</i>	-	-
Fortjenstmargen	185.739	193.421	-	-
<i>Forsikringsmæssige hensættelser Tradition - garanterede i alt</i>	<i>16.574.870</i>	<i>17.170.389</i>	-	-
Rentegruppe PMF				
Garanterede ydelser	4.400.439	4.631.672	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, rente	245.360	327.695	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, risiko	87.258	81.613	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning	1.692	2.989	-	-
Risikomargen	27.752	31.339	-	-
<i>Livsforsikringshensættelser PMF alt</i>	<i>4.762.501</i>	<i>5.075.308</i>	-	-
Fortjenstmargen	90.599	95.497	-	-
<i>Forsikringsmæssige hensættelser PMF i alt</i>	<i>4.853.100</i>	<i>5.170.805</i>	-	-
Gruppeordninger				
Garanterede ydelser	149.056	143.633	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, rente	120.341	140.133	-	-
<i>Gruppeordninger i alt</i>	<i>269.397</i>	<i>283.766</i>	-	-
Fortjenstmargen	0	-	-	-
<i>Forsikringsmæssige hensættelser gruppeordningerne i alt</i>	<i>269.397</i>	<i>283.766</i>	-	-
<i>Afkastprocent pr. rentegrupper</i>				
Afkastprocent, rentegruppe Fleksion	3,4%	8,2%	-	-
Afkastprocent, rentegruppe Tradition ugaranterede	2,5%	7,8%	-	-
Afkastprocent, rentegruppe Tradition garanterede	0,1%	6,2%	-	-
Afkastprocent, rentegruppe PMF	-1,6%	13,8%	-	-

NOTE 2 (FORTSAT)	Koncernen		Moderselskabet	
	30.06.2017	31.12.2016	30.06.2017	31.12.2016
Livsforsikringshensættelser				
<i>Bonusgrader pr. rentegrupper</i>				
Bonusgrad, rentegruppe Fleksion	102,0%	100,9%	-	-
Bonusgrad, rentegruppe Tradition ugaranterede	117,5%	116,5%	-	-
Bonusgrad, rentegruppe Tradition garanterede	3,7%	2,7%	-	-
Bonusgrad, rentegruppe PMF	10,6%	10,9%	-	-
Omkostningsresultat i %.	0,0%	0,0%	-	-
Omkostningsresultat i t. kr.	5.636	-1.909	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning i t. kr.	87.551	66.964	-	-
Risikoresultat i %.	0,1%	0,4%	-	-
Risikoresultat i t. kr.	88.173	310.825	-	-
Kollektivt bonuspotentiale, risiko i t. kr.	1.057.993	951.427	-	-
Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat	2,2%	6,1%	-	-